

Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan käsikirja

Käsikirja kunnan valvontaviranomaiselle

Taru Terho
Marja-Liisa Keski-Rauska
Mirja Kivikangas

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Opetus- ja kulttuuritoimi

Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan käsikirja – Käsikirja kunnan
valvontaviranomaiselle

Taru Terho

Marja-Liisa Keski-Rauska

Mirja Kivikangas

Aluehallintovirastojen julkaisuja 159/2023

ISSN 2343-3132 (Verkkajulkaisu)

ISBN 978-952-5935-60-8

Vaasa

2023

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja 159/2023

Tekijät Taru Terho		Julkaisu-aika 7.2.2023	
Marja-Liisa Keski-Rauska		Toimeksiantajat(t) Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	
Mirja Kivikangas		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan käsikirja – Käsikirja kunnan valvontaviranomaiselle			
Tiivistelmä Tämän käsikirjan tavoitteena on tukea kunnan yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisia tehtävässään. Käsikirjassa kuvataan, millaista osaamista valvontatehtävässä vaaditaan, mitä varhaiskasvatuksen valvonnalla tarkoitetaan ja mitä kunnan valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu. Siinä kuvataan myös, miten yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa voidaan toteuttaa laadukkaasti. Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, jota järjestetään päiväkodissa, ja perhepäivähoito, jota järjestetään perhepäivähoitokodissa tai ryhmäperhepäivähoitokodissa. Varhaiskasvatusta on myös avoin varhaiskasvatustoiminta, jota järjestetään siihen soveltuvassa paikassa. Varhaiskasvatuslakia sovelletaan kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan järjestämään tai tuottamaan päiväkotitoimintaan ja perhepäivähoitoon sekä laissa määritellyin osin avoimeen varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksessa järjestettävään esiopetukseen sovelletaan varhaiskasvatuslain säästöksiä päiväkodin ryhmäkoosta, henkilöstömitoituksesta ja ilmoitusvelvollisuudesta. Myös varhaiskasvatuksen valvonnasta säädetään varhaiskasvatuslaissa. Aluehallintovirastot ja Valvira valvovat kunnan tai kuntayhtymän järjestämää ja tuottamaa varhaiskasvatusta. Yksityisen palveluntuottajan järjestämää ja tuottamaa varhaiskasvatusta valvoo aluehallintovirastojen ja Valviran lisäksi myös kunta tai kuntayhtymä.			
Asiasanat Varhaiskasvatuksen valvonta, kunnan valvontaviranomainen, Länsi- ja Sisä-Suomi			
ISSN (painettu) -	ISBN (painettu) -	ISSN (verkkójulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkójulkaisu) 978-952-5935-60-8
Kokonaissivumäärä 37		Kieli suomi	Hinta -
Julkaisija Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto		Paino	

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer 159/2023

Sammanställd av Taru Terho Marja-Liisa Keski-Rauska Mirja Kivikangas		Utgivningsdatum 7.2.2023	
		Uppdragsgivare Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland	
		Datum för tillsättandet av organet	
Publikationens titel Handbok för tillsynen över privat småbarnspedagogik - Handbok för kommunens tillsynsmyndighet			
Referat Den här handboken är avsedd att utgöra ett stöd för kommunens tillsyn över privat småbarnspedagogik. Handboken beskriver hurudant kunnande som behövs för tillsynen, vad som avses med tillsyn över småbarnspedagogik och vad som ingår i den kommunala tillsynsmyndighetens uppgifter. Vidare beskriver den hur tillsynen kan genomföras på ett högklassigt sätt. Småbarnspedagogik är en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård av barn med särskild betoning på pedagogiken. I lagen om småbarnspedagogik (540/2018) föreskrivs det om barns rätt till småbarnspedagogik och om anordnande och tillhandahållande av småbarnspedagogik. Verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken är daghemsverksamhet som ordnas på daghem och familjedagvård som ordnas i familjedaghem eller gruppfamiljedaghem. Småbarnspedagogik omfattar även öppen småbarnspedagogisk verksamhet som ordnas på en plats som lämpar sig för sådan verksamhet. Lagen om småbarnspedagogik tillämpas på daghemsverksamhet och familjedagvård som ordnas eller tillhandahålls av en kommun, samkommun eller privat serviceproducent. Till de delar som anges i lagen tillämpas lagen även på öppen småbarnspedagogik. På förskoleundervisning som ordnas inom småbarnspedagogiken tillämpas lagens bestämmelser om gruppstorlek, dimensionering av personalen och anmälningsskyldighet. Lagen reglerar även tillsynen över småbarnspedagogik. Regionförvaltningsverken och Valvira övervakar småbarnspedagogik som ordnas och tillhandahålls av en kommun eller samkommun. Småbarnspedagogik som ordnas och tillhandahålls av en privat serviceproducent övervakas förutom av regionförvaltningsverket och Valvira även av kommunen eller samkommunen.			
Ämnesord Tillsyn över småbarnspedagogik, kommunens tillsynsmyndighet, Västra och Inre Finland			
ISSN (tryckt) -	ISBN (tryckt) -	ISSN (webbpublikation) 2343-3132	ISBN (webbpublikation) 978-952-5935-60-8
Sidantal 37...	Spåk finska	Pris -	
Utgivare Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland		Tryckeri -	

Sisällysluettelo

1	Johdanto	6
1.1	Millaista osaamista vaaditaan kunnan valvontaviranomaiselta?	7
2	Mitä varhaiskasvatuksen valvonnalla tarkoitetaan?	9
3	Kunta varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisena	9
3.1	Kunnan tulee antaa palveluntuottajille ensisijaisesti neuvontaa ja ohjausta	10
3.1.1	Neuvonta	10
3.1.2	Ohjaus	11
3.1.3	Viestintä	12
3.1.4	Koulutus	12
3.1.5	Tapaamiset	13
3.2	Kunnan valvontaviranomaisen tehtävät uuden palveluntuottajan aloittaessa tai muuttaessa toimintaansa	13
3.3	Kunnan valvonnan tulee olla suunnitelmallista	15
3.3.1	Auditointi – etukäteen ilmoitettu valvontakäynti	16
3.4	Epäkohtaan perustuva valvonta	18
3.4.1	Selvityspyynnön tekeminen	19
3.4.2	Epäkohtaan perustuva tarkastuskäynti	20
3.4.3	Valvonta-asian ratkaiseminen	21
3.4.4	Muutoksenhaku varhaiskasvatuksen valvonnassa	23
4	Varhaiskasvatuksen oikeusturvamenettely	24
4.1	Muistutusmenettely varhaiskasvatuksessa	24
4.2	Kantelu varhaiskasvatuksessa	25
5	Ilmoitusvelvollisuus varhaiskasvatuksessa	26
6	Varhaiskasvatuksen valvontaan liittyvä lainsäädäntö ohjaa valvontaviranomaisen toimintaa	27
6.1	Varhaiskasvatuslaki (540/2018)	28
6.2	Hallintolaki (434/2003)	29
6.3	Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)	30
6.4	Muut säädökset ja ohjaavat asiakirjat	31
7	Lähteet	36

1 Johdanto

Tämän käsikirjan tavoitteena on tukea kunnan yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisia tehtävässään. Käsikirjassa kuvataan, millaista osaamista valvontatehtävässä vaaditaan, mitä varhaiskasvatuksen valvonnalla tarkoitetaan ja mitä kunnan valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu. Siinä kuvataan myös, miten yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa voidaan toteuttaa laadukkaasti.

Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, jota järjestetään päiväkodissa, ja perhepäivähoito, jota järjestetään perhepäivähoitokodissa tai ryhmäperhepäivähoitokodissa. Varhaiskasvatusta on myös avoin varhaiskasvatustoiminta, jota järjestetään siihen soveltuvassa paikassa.

Varhaiskasvatustalakea sovelletaan kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan järjestämään tai tuottamaan päiväkotitoimintaan ja perhepäivähoitoon sekä laissa määritellyin osin avoimeen varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksessa järjestettävään esiopetukseen sovelletaan varhaiskasvatustalain säädöksiä päiväkodin ryhmäkoosta, henkilöstömitoituksesta ja ilmoitusvelvollisuudesta.

Kunta voi järjestää varhaiskasvatusta siten kuin kuntalain (410/2015) 8 § ja 9 §:ssä säädetään. Kunta vastaa järjestettävien palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä ja tuottamisesta. Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Päiväkotitoimintaa, perhepäivähoitoa ja avointa varhaiskasvatustoimintaa saa järjestää tai järjestäjälle tuottaa kunta, kuntayhtymä tai yksityinen palveluntuottaja. Varhaiskasvatusta tulee järjestää täydentävästi, jos lapsi osallistuu perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen, muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan tai perusopetukseen.

Varhaiskasvatuksen valvonnasta säädetään myös varhaiskasvatuslaissa. Aluehallintovirastot ja Valvira valvovat kunnan tai kuntayhtymän järjestämää ja tuottamaa varhaiskasvatusta. Yksityisen palveluntuottajan järjestämää ja tuottamaa varhaiskasvatusta valvoo aluehallintovirastojen ja Valviran lisäksi myös kunta tai kuntayhtymä. Kunta tai kuntayhtymä voi hankkia palveluja toiselta palveluntuottajalta. Silloin kunnan tai kuntayhtymän on varmistuttava siitä, että hankittavien palvelujen taso vastaa kunnalliselta toiminnalta vaadittavaa tasoa.

Kunnan rooli yksityisen palveluntuottajan valvontaviranomaisena muuttui, kun uusi varhaiskasvatustalake tuli voimaan 1.9.2018. Laissa kunnan monijäseninen toimielin eli toimivaltainen lautakunta asetettiin aluehallintovirastojen ja Valviran lisäksi yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomaiseksi. Kunnalle säädettiin yhtäläiset vastuut ja velvollisuudet valvoa yksityistä varhaiskasvatusta.

Valvontaan liittyvät viranomaistoimet edellyttävät kunnalta resursseja ja osaamista. Kunnan tulee hoitaa valvontatehtävä suunnitelmallisesti ja hyvin organisoitusti. Valvontatehtävän hoitaminen on oma erityisosaamisen alueensa.

Viranomaisen voi lisätä valvontaosaamistaan kouluttautumalla tai soveltamalla hyväksi havaittuja valvontakäytäntöjä omassa toiminnassaan.

1.1 Millaista osaamista vaaditaan kunnan valvontaviranomaiselta?

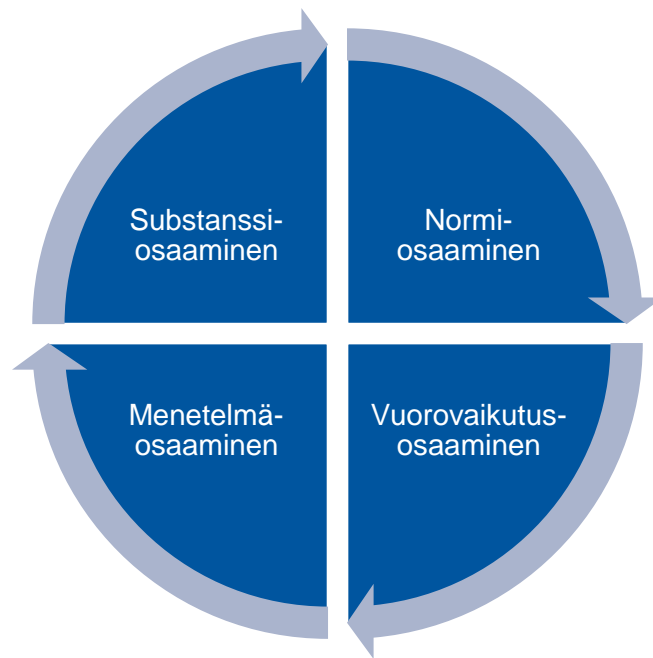
Kunnalla on ensisijainen vastuu yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta. Valvontatyö on vaativa asiantuntijatehtävä, joka edellyttää erityistä osaamista. Valvontaviranomaisen osaamisella varmistetaan, että varhaiskasvatuksen valvonta on vaikuttavaa ja tarkoituksenmukaista. Osaamisen lisäksi valvontaviranomainen tarvitsee riittäviä resursseja, jotta se voi hoitaa valvontaa asianmukaisesti.

Valvontaan liittyvää osaamista voidaan jäsentää eri tavoin. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston teettämässä kyselyssä (2020) kunnan valvontaviranomaisia pyydettiin arvioimaan omaa osaamistaan. Kyselyn avulla selvitettiin, millaista osaamista kuntien valvontaviranomaiset pitivät tärkeänä yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnassa. Kyselyn tulokset raportoidaan laajemmin keväällä 2023 (Keski-Rauska & Mäntyjärvi, tulossa). Vastauksista ilmeni, että valvontatehtävien hoitamiseen liittyvää monipuolista osaamista tarvittiin lisää. Valvontaan liittyvä osaaminen edellyttääkin jatkuvaa asioiden kertaamista ja ajankoh- taisten asioiden päivittämistä.

Alustavien kyselyn tulosten perusteella muodostui neljä valvontaan liittyvää osaamisen aluetta, jotka ovat 1) normiosaaminen, 2) menetelmäosaaminen, 3) vuorovaikutusosaaminen ja 4) substanssiosaaminen (kuva 1.).

- 1. Normiosaaminen* edellyttää varhaiskasvatusta ja valvontaa koskevien lakien, säädösten, määräysten ja muiden veloitteiden hallintaa.
- 2. Menetelmäosaaminen* koostuu valvonnan eri työkalujen hallinnasta, joita ovat muun muassa kunnan valvontaviranomaisella käytössä olevat järjestelmät, toimintaohjeet, lomakkeet ja valvontamennettelyt.
- 3. Vuorovaikutusosaamisella* tarkoitetaan yhteistyön merkityksen korostamista neuvonnassa ja ohjauksessa sekä erilaisten ohjausmenetelmien monikanavaista ja monipuolista käyttöä.
- 4. Substanssiosaamisella* tarkoitetaan varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön, turvallisuuteen, sisältöön ja laatuun liittyvää osaamista.

Kuva 1: Osaamisalueet varhaiskasvatuksen valvonnassa.

Kyselyn tuloksista ilmeni, että kunnan valvontaviranomaiset kokivat tärkeimpinä valvonnan osaamisalueina normiosaamisen ja vuorovaikutusosaamisen. Kolmanneksi tärkeimpänä pidettiin menetelmäosaamista ja neljänneksi substanssiosaamista. Kunnan valvontaviranomaisten vastauksissa näkyi vahva normiosaamisen tarve, ja siihen kaivattiinkin eniten koulutusta. Kyselyn perusteella vastaajat eivät nähneet normien soveltamista käytännön valvontatehtävässä yhtä tärkeänä kuin normien tuntemista.

Aluehallintovirastojen valvontaviranomaiset katsovat, että normien soveltaminen käytäntöön kuntien varhaiskasvatuksen valvontatoimissa vaatii kuitenkin lisää osaamista. Koska kunnan valvontaviranomaisen on osattava soveltaa normeja myös käytäntöön, täytyy valvontamenettelyjen sekä toimintatapojen luomiseen panostaa kunnissa huolellisesti.

Valvonnassa on kyse toimijoiden välisestä toimivasta vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Vuorovaikutusosaamisesta on tullut keskeinen tulevaisuuden valvontaviranomaisen osaamisalue normi- ja menetelmäosaamisen lisäksi. Valvontaviranomaisen tulee hallita erilaisia tapoja rakentaa osallisuutta, luottamusta ja sitoutumista. Kun valvontaviranomaisen ja palveluntuottajan väliset yhteiset toimintatavat vakiintuvat, edistetään keskinäistä luottamusta, tiedon jakamista ja yhteistyötä saman päämäärän eteen.

Luottamus ja valvonta ovat vahvasti toisiinsa kytkeytyviä ilmiöitä. Ne eivät ole toistensa vastakohtia tai erillisiä toiminnan elementtejä, vaan ne ovat keskenään vuorovaikutteisia toimintoja. Jatkuva vuorovaikutus, yhteisöllisyys ja osallisuuden kokeminen ovat tärkeitä hyvän luottamuksen ja valvonnan peruspilareita. (O’Leary, Orlikowski & Yates 2002, 27–54). Hallilan (2019) tutkimuksen mukaan myös ”tuttuus” on palveluiden järjestäjän ja tuottajan välistä luottamusta lisäävä tekijä. Viranomaistoiminnan luottamusta lisää sen näkyvyys ja matalan kynnyksen toiminta.

Luottamuksen vaalimiseksi on tehtävä töitä erityisesti ongelmatilanteiden ilmeessä. Ongelmatilanteisiin tulee tarttua heti. Samalla valvojan ja valvottavan on oltava aktiivisessa kanssakäymisessä. Luottamusta vahvistetaan, kun valvontaviranomainen kommunikoi aktiivisesti, selkeästi ja avoimesti. Valvonta edellyttää selkeät toiminnalta vaaditut tavoitteet ja menettelyt, seurannan, palautejärjestelmän sekä keinot toimia ongelmatilanteissa. (Sydänmaanlakka 2012, 58.)

Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta perustuu lakien, säädösten ja ohjeiden soveltamiseen, valvontamenetelmien hallintaan (selvitykset, tarkastustoimet, päätökset), monikanavaisen neuvontaan ja ohjaukseen sekä vuorovaikutuksen ja luottamuksen rakentamiseen.

2 Mitä varhaiskasvatuksen valvonnalla tarkoitetaan?

Varhaiskasvatuksen valvonta edistää lasten perusoikeuksien toteutumista ja yhdenvertaista kohtelua. Valvontaviranomaiset varmistavat valvonnalla palveluiden laadun, lainmukaisuuden ja oikeusturvan toteutumisen.

Varhaiskasvatuksen valvontaa ohjaavat velvoitteet perustuvat pääasiassa varhaiskasvatuslakiin, hallintolakiin ja lakiin viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä tulee ottaa huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut.

Valvonnan tulee olla suunnitelmallista, laadukasta ja systemaattista, jotta se olisi vaikuttavaa ja tarvittaessa myös nopeaa ja tehokasta. Valvontatehtävät tulee hoitaa hyvää asiakaspalvelua ja hallintotapaa noudattaen. Valvonnan eri osapuolten välinen luottamus ja avoin vuorovaikutus edistävät laadukasta yhteistyötä.

Valvontaviranomainen käyttää tehtävissään lainsäädäntöön perustuvaa julkista valtaa ja toimii virkavastuulla. Kun viranomainen käyttää julkista valtaa, sillä on oikeus antaa toista velvoittava määräys tai päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta. Kun valvontaviranomainen käyttää julkista valtaa, sillä on oikeus käyttää pakkokeinoja päätösten täytäntöönpanon tehostamiseksi. Toisaalta viranomaisella on myös velvollisuus ryhtyä tarpeen vaatiessa toimenpiteisiin, jotka edellyttävät julkisen vallan käyttöä.

3 Kunta varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisena

Kunnan varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisen on toteutettava valvontaa ensisijaisesti antamalla yksityiselle varhaiskasvatuksen palveluntuottajalle tarpeellista neuvontaa ja ohjausta sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa. Kuntien ohjaus- ja valvontajärjestelmän selkeä

rakenne ja valvontatoimien systemaattisuus edistävät ennakkollista valvontaa. Monipuolisen neuvonnan ja ohjauksen tavoitteena on säädösten mukainen, laadukas varhaiskasvatus.

Kunnan valvontaviranomainen ohjaa ja valvoo yksityisen palveluntuottajan varhaiskasvatuksen laatua. Yksityisen palveluntuottajan toiminnan on oltava laadullisesti vähintäänkin samaa tasoa kuin mitä kunnalliselta varhaiskasvatuksen toimijalta vaaditaan. Kunnan omalle varhaiskasvatukselle asetetut vaatimukset koskevat siis myös yksityistä varhaiskasvatusta.

Kunnan monijäseninen toimielin, kuten lautakunta, voi siirtää päätösvaltaa ja oikeutta puhevallan käyttämiseen kuntalaisia tarkoitettulla hallintosäännöllä toimielimen alaisille viranhaltijoille. Toimielimen tehtävänä on edustaa kuntaa, valvoa sen oikeutta ja käyttää puhevaltaa lasten varhaiskasvatuksen yksilöllistä toimeenpanoa koskevissa asioissa sekä tehdä kunnan puolesta näissä asioissa sopimukset ja muut oikeustoimet. Kunnissa yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta-tehtävä on usein siirretty joko yhdelle tai useammalle varhaiskasvatuksen viranhaltijalle.

3.1 Kunnan tulee antaa palveluntuottajille ensisijaisesti neuvontaa ja ohjausta

Kunnan tulee valvontaviranomaisena varmistaa, että yksityinen palveluntuottaja toimii voimassa olevien säädösten ja ohjeistusten mukaisesti. Kun yksityinen palveluntuottaja aloittaa varhaiskasvatustoiminnan, palveluntuottajan on tehtävä yksityisestä perhepäivähoidosta kirjallinen ilmoitus varhaiskasvatuksesta vastaavalle valvontaviranomaiselle. Yksityisestä päiväkotitoiminnasta palveluntuottajan tulee tehdä lupahakemus aluehallintovirastoon 1.1.2023 alkaen. Valvontaviranomaisena kunnan tehtävänä on ohjata ja neuvoa yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajia ilmoituksen ja lupahakemuksen tekemisessä.

Valvontaviranomaisen velvollisuus neuvontaan ja ohjaukseen jatkuu koko palveluntuottajan toiminnan ajan. Jos valvontaviranomainen huomaa säädösten vastaista toimintaa, viranomaisen on annettava hallinnollista ohjausta kyseiselle palveluntuottajalle ja toimijalle.

3.1.1 Neuvonta

Neuvonta lähtee liikkeelle siitä, että asiakas odottaa saavansa kysymykseensä asiantuntija-apua neuvon muodossa. Asiakas kuitenkin itse päättää, kuinka hän neuvoa noudattaa. Neuvoja on asiantuntija, joka tunnistaa ongelman, tietää ja antaa erilaisia toimintavaihtoehtoja ja osaa arvioida erilaisten toimintavaihtoehtojen vaikutuksia enemmän ja paremmin kuin asiakas itse. Neuvojan vastuulla on se, että annettavat neuvot ovat ymmärrettäviä ja perustuvat tietoon. (Onnismaa 2007.)

Vehviläisen (2001) mukaan neuvonta on selkeästi ongelmien ratkaisuun liittyvä palvelu ja ammattikäytäntö, joka rakentuu tilannekohtaisesti. Neuvonta on jäsentynyttä keskustelutoimintaa ja informaation antamista. Neuvo voi olla ehdottamista, ohjeen antamista tai jopa määräämistä. Neuvonnassa tarjotaan jotain toimintatapaa tai näkökulmaa neuvottavalle.

Hietava (2010) toteaa, että neuvonta perustuu asiantuntijuuteen ja että tiedon tulee olla ajantasaista sekä perusteltua. Neuvonta liittyy yleisemmin käytännön toimien toteutukseen. Se nähdään ongelmattomana tiedonsiirtona ja konsultointina, joka hyödyttää suoraan neuvottavaa.

3.1.2 Ohjaus

Ohjauksen tavoite on, että ohjattava toimii tietyn tavoitteen mukaisesti. (Alila, 2013). Varhaiskasvatuksessa ohjaus perustuu pääasiassa normeihin sekä niiden pohjalta annettuihin määräyksiin, joita ovat esimerkiksi opetushallituksen määräämät varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira voi antaa määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laadimisesta ja seurannasta. Ohjausta antavat myös opetus- ja kulttuuriministeriö, aluehallintovirastot sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Näiden lisäksi kunnan valvontaviranomainen antaa ohjausta yksityiselle palveluntuottajalle.

Ohjaus voidaan nähdä sekä normi- että informaatio-ohjauksena. Normiohjaus perustuu säädöksiin, joita ovat esimerkiksi varhaiskasvatustalain sekä valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta. Normiohjaukseen kuuluvat myös hallituksen antamat esitykset eduskunnalle, valiokuntien mietinnöt ja lausunnot sekä eduskunnan niihin antamat vastaukset ja asetusmuutosten perustelumuistiot. Normiohjausta on myös hallintolain mukaisesti annettu hallinnollinen ohjaus eli käsityksen ilmaiseminen, huomion kiinnittäminen tai huomautuksen antaminen. Normiohjausta perustellaan säädöksillä, joita ohjattavan kohteen on myös noudatettava.

Informaatio-ohjaus tarkoittaa sellaista tiedon jakamista ja välittämistä, jolla pyritään vaikuttamaan ohjauksen kohteena olevaan toimijaan. Informaatio-ohjaukseen ei sinällään liity määräyksiä, pakottavia velvoitteita tai sanktioita. Se on luonteeltaan enemmän opastavaa, eikä se ole aina edes sitovaa. Informaatio-ohjaus tähtää siihen, että toiminta järjestetään laadukkaammin. Tällaista ohjausta ovat mm.

- oppaiden, suositusten ja muiden julkaisujen laatiminen
- lainsäädännön soveltamiseen liittyvän tiedon välittäminen sekä erilaiset kehittämislinjaukset
- koulutus ja konsultointi
- erilaisissa työryhmissä, verkostoissa, neuvottelujärjestelmissä ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tapahtuva vuorovaikutus ja tietojen vaihto.

Kunnan valvontaviranomaisen tulee varmistaa, että yksityisellä palveluntuottajalla on käytössään viimeisin tieto varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvästä lainsäädännöstä, asiakirjoista, normeista ja ohjeistuksista. Jos oleelliseksi katsottu tieto ei tavoita kohderyhmää, se ei vaikuta varhaiskasvatuksen toimintaan. Näin tiedon jakaminen ohjausmuotona jää tehottomaksi ja voi näyttäytyä jopa epäselvänä.

Ohjausta voidaan toteuttaa monilla eri tavoilla. Oheisessa kuvassa 2 on lueteltu esimerkkejä erilaisista ohjaustavoista ja -menetelmistä.

Kuva 2: Valvontaviranomaisen ohjausmenetelmiä.

Oppaat	Verkkosivut	Puhelut	Tiedotteet
Chat	Kokoukset	Some	Chatbot
Sähköpostit	Fyysiset tapaamiset	Linjaukset	Koulutukset

Ohjattava ottaa viranomaisen ohjauksen helpommin vastaan, kun hän kokee ohjauksen sisällön tarkoituksenmukaiseksi ja omaa arvomaailmaa vastaavaksi. Ohjauskeinojen tulee olla eettisesti hyväksytyjä ja perustua vahvasti luottamukseen sekä rakentavaan vuoropuheluun. Vuorovaikutus vahvistaa informaatio-ohjauksen vaikuttavuutta etenkin silloin, kun se on henkilökohtaista.

Ohjaus valvontamenetelmänä on pitkälti informaatio-ohjausta. Hyvän yhteistyön perusta on valvontaviranomaisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan keskinäinen luottamus sekä tiedonkulku, joka toimii molempiin suuntiin. Valvontaviranomaisen tulee säännöllisesti olla yhteydessä palveluntuottajiin ja huolehtia, että tarvittava tieto kulkee vaivattomasti ja oikeaan aikaan molempiin suuntiin.

3.1.3 Viestintä

Erilaiset oppaat, tiedotteet ja verkkosivustot ovat perinteisiä tietolähteitä. Nykyisin on käytössä myös erilaisia asiakaspalveluun kehitettyjä tietokoneohjelmia, kuten "chatbotit", jotka on ohjelmoitu kirjoittamaan tekstiä ja vastaamaan ihmisten esittämiin kysymyksiin. Viranomainen voi käyttää tiedottamiseen ja toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen sähköpostin, puhelujen ja tekstiviestien lisäksi myös sosiaalista mediaa. Tärkeintä on, että yksityisellä palveluntuottajalla on tietoa saatavilla monikanavaisesti.

3.1.4 Koulutus

Yksi perinteisimmistä ohjaustavoista on koulutus. Kunnan valvontaviranomaiset voivat järjestää yksityisille varhaiskasvatuksen palveluntuottajille koulutusta, perehdytystilaisuuksia, työpajoja, kokouksia ja ohjauskäyntejä paikallisen tarpeen mukaisesti. Tilaisuudet voivat liittyä laajasti asiakasturvallisuuden ja perusoi-keuksien kokonaisuuksiin tai tiettyyn tarkkaan aiheeseen, kuten esimerkiksi kunnan varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen tai lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen.

Kunnat voivat tarjota yksityisen varhaiskasvatuksen henkilöstölle täydennyskoulutusta. Kunnat voivat ohjata ja suositella palveluntuottajia osallistumaan myös muiden toimijoiden, kuten aluehallintovirastojen, järjestämään maksuttomaan täydennyskoulutukseen. Koulutusta voidaan suunnitella yhdessä yksityisen palveluntuottajan kanssa.

3.1.5 Tapaamiset

Ohjauksen vaikuttavuuden edellytys on aina vuorovaikutteisuus. Sähköisten viestintävälineiden kehittymisestä huolimatta kunnan valvontaviranomaisen ja palveluntuottajan välistä vuorovaikutusta tukevat erilaiset tapaamiset.

Kunnan valvontaviranomaisen tulee tuntea kunnan alueella toimivien yksityisten palveluntuottajien toiminta. Virallisen tarkastustoiminnan lisäksi arkinen kanssakäyminen palveluntuottajien ja kunnan toimijoiden välillä lisää keskinäistä luottamusta ja luo pohjaa rakentavaan yhteistyöhön. Tavoitteena on saada yhdessä aikaan toimivat ohjaus- ja valvontarakenteet, jotka palvelevat sekä kuntaa että yksityistä toimijaa. Useissa kunnissa on myös tapana, että yksityisten päiväkotien johtajat osallistuvat kunnallisten päiväkotien johtajien kanssa yhteisiin kokouksiin.

3.2 Kunnan valvontaviranomaisen tehtävät uuden palveluntuottajan aloittaessa tai muuttaessa toimintaansa

Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan on hyvä ottaa yhteyttä kunnan varhaiskasvatuksen valvontaviranomaiseen, kun se suunnittelee aloittavansa yksityistä varhaiskasvatustoimintaa. Valvonta aloitetaan jo ennen varsinaisen varhaiskasvatustoiminnan käynnistymistä. Palveluntuottajan toiminnan edellytysten ja toimipaikan soveltuvuuden tarkastaminen on ennakollista valvontaa.

Yksityinen perhepäivähoito on ilmoituksenvaraista ja päiväkotitoiminta luvanvaraista toimintaa. Kunnan valvontaviranomaisen tulee antaa neuvontaa ja ohjausta yksityiselle palveluntuottajalle yksityisen varhaiskasvatustoiminnan aloittamiseksi. Aluehallintovirastot ovat laatineet yksityisen varhaiskasvatuksen lupa- ja ilmoitusmenettelystä oppaan: Yksityisen varhaiskasvatuksen luvanvaraisuus - Opas palveluntuottajille ja kunnan valvontaviranomaiselle. (saatavissa www.avi.fi). Kunnat voivat laatia omia oppaita tai ohjeita yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajille tukemaan varhaiskasvatustoiminnan aloittamista.

Kun palveluntuottaja tekee ilmoituksen kuntaan yksityisen perhepäivähoidon aloittamisesta, tulee kunnan valvontaviranomaisen välittömästi suorittaa tarkastus perhepäivähoidon toimipaikkaan. Tarkastuksella valvontaviranomainen varmistaa, että toimintaympäristö ja siellä annettava varhaiskasvatus vastaavat varhaiskasvatukselle asetettuja vaatimuksia. Kunnan valvontaviranomainen tarkastaa myös palveluntuottajan ilmoituksen ja sen liitteet, kun kyseessä on yksityinen perhepäivähoito.

Kun palveluntuottaja suunnittelee yksityistä päiväkotitoimintaa tai toiminnan muutosta, tulee hänen tehdä lupahakemus aluehallintovirastoon hyvissä ajoin ennen toiminnan suunniteltua aloitusajankohtaa. Aluehallintoviraston pyynnöstä kunnan valvontaviranomainen tarkastaa, että päiväkodin tilat täyttävät varhaiskasvatuslaissa sille asetetut vaatimukset. Kunnan valvontaviranomainen

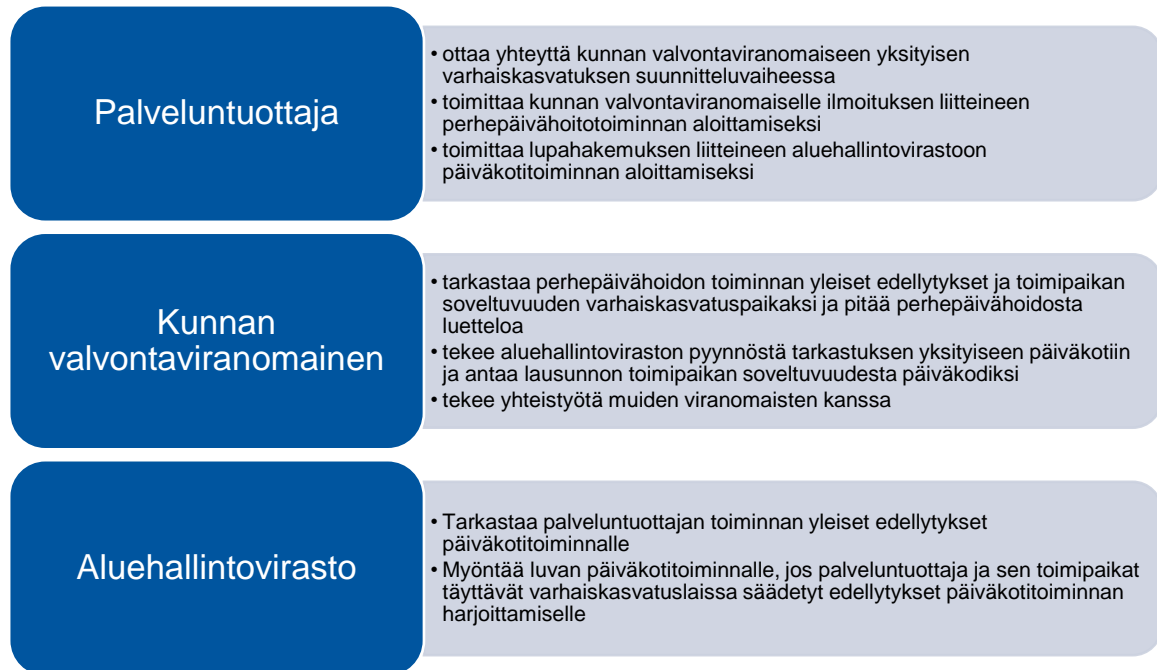
tarkastaa toimipaikan omavalvontasuunnitelman sekä tekee yhteistyötä muiden viranomaisten, kuten pelastus-, rakennusvalvonta- ja terveydensuojeluviranomaiset kanssa. Kunnan yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomainen antaa aluehallintovirastolle lausunnon tekemästään tarkastuksesta. Aluehallintovirasto tarkastaa palveluntuottajan toiminnan yleiset edellytykset. Päiväkotitoiminnan voi aloittaa, kun aluehallintovirasto on myöntänyt luvan toiminnalle tai muutokselle.

Toimipaikkaan tehdään useita eri viranomaistarkastuksia ennen toiminnan aloittamista. Varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisen on muun muassa varmistettava, että uudelle rakennukselle on hankittu rakennuslupa rakennuslupalain säädösten mukaisesti. Palveluntuottajan on hankittava rakennuslupa myös sellaiseen jo olemassa olevaan tilaan, joka on toiminut muuna kuin päiväkotina. Jos tiloissa ei tehdä merkittäviä muutoksia, uutta lupaa ei tarvitse hakea sellaiseen tilaan, joka on toiminut jo aikaisemmin päiväkotina ja toiminta jatkuu rakennusluvan mukaisena.

Valvontaviranomaisen tulee varmistaa, että päiväkodilla on ulkoiluun soveltuva alue käytössään. Jos päiväkodilla ei ole käytössä omaa piha-aluetta, tulee sopivan alueen löytymisestä neuvotella kunnan viranomaisten ja palveluntuottajan kesken. Lisäksi valvontaviranomainen tarkistaa, että palveluntuottaja on tehnyt päiväkodin keittiöstä kirjallisen ilmoituksen. Ilmoitus tehdään elintarvikehuoneistosta vastaavalle valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai sen olennaista muuttamista.

Lisätietoja lupa- ja ilmoitusmenettelystä löytyy edellä mainitusta yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettely varhaiskasvatuksessa -oppaasta.

Kuva 3: Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan ja toimipaikan ilmoitus- ja lupamenettely.

3.3 Kunnan valvonnan tulee olla suunnitelmallista

Kunnan varhaiskasvatuksen valvontaviranomainen varmistaa valvonnalla yksityisten varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden turvallisuuden ja asianmukaisuuden. Valvonnan tulee olla säännöllistä, etukäteen suunniteltua ja kaikkiin yksityisiin varhaiskasvatuksen palveluntuottajiin tasapuolisesti kohdistuvaa. Kunnan valvontaviranomaisten tulee tehdä ohjaus- ja valvontakäyntejä kaikkiin kunnan alueella toimiviin yksityisiin päiväkoteihin, ryhmäperhepäiväkoteihin ja kotonaan työskentelevien perhepäivähoitajien toimipaikkoihin. Käynneistä voidaan sopia etukäteen, mutta valvontaviranomainen voi tehdä myös ennalta ilmoittamattomia käyntejä.

Valvontaviranomaisen tulee neuvonnan ja ohjauksen lisäksi suorittaa toimipaikkojen ja palveluntuottajan ennakkollista valvontaa. Ennakollinen valvonta ei perustu epäkohtiin, vaan sillä varmistetaan varhaiskasvatuspalvelun laatu ja lainmukaisuus. Valvontaviranomaisen tulee tuntea palveluntuottajan järjestämä varhaiskasvatuspalvelu ja toimipaikka riittävän hyvin, jotta viranomainen voi toteuttaa valvontaa laadukkaasti.

Etukäteen ilmoitetut, vuosittaiset tarkastuskäynnit perustuvat ennakkolliseen valvontaan. Valvontaviranomainen voi valvonnan aikana pyytää selvitystä esimerkiksi palveluntuottajaa, henkilöstöä, tukipalveluita tai toimipaikkaa koskevista seikoista. Tarkastettavista asioista sovitaan hyvissä ajoin heti toiminnan alkuvaiheessa, jotta palveluntuottaja osaa varautua esiin nostettavien asioiden esittelyyn. Ennalta ilmoittamattomilla tarkastuskäynneillä valvontaviranomainen voi pyytää selvitystä varhaiskasvatuslain mukaisen varhaiskasvatuksen tuottamiseen liittyvistä seikoista.

Useat kunnat ovat laatineet varhaiskasvatuksen valvontatehtävän tueksi vuosittain toteutettavan valvontasuunnitelman. Valvontasuunnitelmassa voidaan määrittellä valvontamenetelmät ja vuosittaiset valvonnan kohteet sekä miten valvonta suoritetaan ja dokumentoidaan. Kunta päättää, kuinka usein tarkastuksia tehdään. Suositeltavaa kuitenkin on, että kunta tekee tarkastuksia vähintään vuosittain, mieluummin useammin. Useat kunnat tekevät tarkastuksia suunnitellusti kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi tarkastuksia tehdään tarpeen vaatiessa.

Kunnat laativat valvontaan käytettävät lomakkeet itsenäisesti tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Kunta päättää, mitä asioita tarkastetaan ja milloin. Huomioitavaa on, että yksityinen palveluntuottaja vastaa siitä, että sopimuksen tai hallintopäätöksen perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset.

Kun kunnassa on laadittu valvontasuunnitelma, palveluntuottajalla on selkeä kuva siitä, millaisella aikataululla ennakoiva ja toiminnan aikainen valvonta sekä ohjaus tapahtuvat. Palveluntuottajalla on myös mahdollisuus valmistautua tarkastuskäyntiin keräämällä tarvittavat asiakirjat kokoon ennen tarkastusta. Tarkastettavat aihealueet voidaan myös jakaa vuoden eri ajankohtiin, jotta tarkastus etenee jouhevammin. Valvonnan toimintasuunnitelma selkeyttää valvontaviranomaisen työskentelyä. Valvontaviranomaisen on hyvä myös laatia vuosittain koonti valvontasuunnitelman toteutumisesta kunnan varhaiskasvatuksesta vastaavalle monijäseniselle toimielimelle.

Hallintolain mukaan tarkastuskäynneistä on aina laadittava viipymättä tarkastuskertomus. Tarkastuskertomuksesta tulee käydä ilmi, onko kyseessä vuosittainen ohjaus, neuvonta tai valvontakäynti vai epäkohtailmoitukseen perustuva tarkastus. Tarkastuskertomuksen sisältöä on avattu tarkemmin kappaleessa Epäkohtaan perustuva tarkastuskäynti.

3.3.1 Auditointi – etukäteen ilmoitettu valvontakäynti

Joissakin kunnissa etukäteen ilmoitettua valvontaa kutsutaan auditoinniksi. Auditointi on selvitys siitä, kuinka nykyiset toiminnot ja niihin liittyvät tulokset vastaavat odotuksia ja suunnitelmia. Auditoinnin tulee olla järjestelmällistä, suunniteltua ja dokumentoitua. Tarkastuksessa käydään systemaattisesti kaikki arvioitavat kohdat läpi. Näin selviää, täyttyvätkö kaikki toiminnan edellytykset ja laatuvaatimukset.

Jos tarkastuksen aikana löytyy puutteita, valvontaviranomainen antaa puutteiden korjaamiselle aikataulun. Tarkastuksen aikana valvontaviranomaisen on hyvä käyttää etukäteen tehtyä lomaketta, jotta kaikki tarkastettavat seikat tulee käsiteltyä. Tilaisuuden jälkeen valvontaviranomainen laatii tarkastuskertomuksen.

Palveluntuottajan on esitettävä valvontaviranomaiselle veloituksetta ja salassa pitämättä kaikki pyydetyt asiakirjat ja selvitykset. Ennalta sovittujen ohjauskäyntien tarkoituksena on muun muassa perehdyttää yksityisen varhaiskasvatuksen johtoa ja henkilöstöä lainsäädäntöön ja sen toimeenpanoon, omavalvontaan sekä muihin asiakasturvallisuuden kannalta ajankohtaisiin asioihin.

Alla olevissa laatikoissa luetellaan yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaan liittyviä tarkistettavia aihealueita. Lista on suuntaa antava, ja sitä voi hyödyntää omia lomakkeita kehitettäessä.

Tukipalvelut:

- Siivouspalvelu: siivoussuunnitelma
- Ruokapalvelu: ravinto ja ruokailu ja ruokalistat
- Keittiön omavalvontasuunnitelma
- Turvallisuus ja kiinteistöhuolto
- Toimintatilojen kunto ja turvallisuus

Palveluntuottaja:

Vain perhepäivähoitajista:

- Todistus Yel- ja Tyel-maksujen maksamisesta
- Ennakkoperintärekisteriin kuuluminen
- Kaupparekisteriote
- Todistus verojen maksamisesta tai maksujärjestelyistä ja verovelkatodistus
- Selvitys yrityssaneerauksesta tai maksujärjestelyistä
- Työterveyden järjestäminen

Perhepäivähoitajista ja päiväkotitoiminnasta:

- Palvelusopimus
- Asiakkaiden tekemät reklamaatiot, reklamaatioihin johtaneet syyt ja niiden johdosta tehdyt toimenpiteet
- Täydennyskoulutus: seuranta ja arviointi
- Valmiussuunnitelma
- Rekisteriseloste
- Varda
- EA-koulutukset
- Pehdytys
- Kehityskeskustelut

Henkilöstö:

- Työntekijöiden nimet
- Nimikkeet ja tehtävät
- Kelpoisuudet
- Koulutukset ja tutkintotodistukset
- Työsopimusten kestot
- Hygieniapassit
- Vaitiolositoumukset

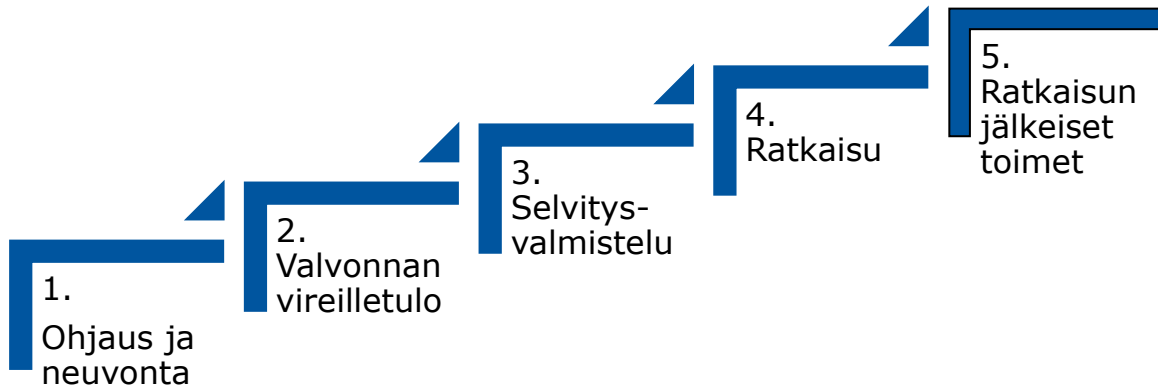
Toimipaikka:

- Yksikkökohtaiset varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintasuunnitelmat ja varhaiskasvatussuunnitelma
- Lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat
- Laadun arviointi: vähimmäispalvelutaso
- Varhaiskasvatusympäristö
- Toimitilojen asianmukaisuus
- Toimintavälineiden asianmukaisuus
- Kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma
- Pedagoginen dokumentointi
- Osallisuus
- Kasvun ja oppimisen tuki
- Asiakasturvallisuus
- Pelastusviranomaisen tarkastus
- Terveysturvajelu-viranomaisen tarkastus
- Pelastussuunnitelma
- Poistumisharjoitukset
- Oma- ja ulkovalvontasuunnitelma
- Asiakastyytyväisyys
- Varhaiskasvatuksen arviointi (oma)
- Varhaiskasvatuksen arviointi (kunnan)
- Varhaiskasvatuksen arviointi (valtakunnallinen, esim. Karvi)
- Paikkatilanne toimipaikassa
- Ilmoitus muiden kuntien lapsista: palveluseteli, yksityisen hoidon tuki ja suora maksu
- Henkilöstömitoitus

3.4 Epäkohtaan perustuva valvonta

Jos varhaiskasvatuksessa ilmenee epäkohta, asia tulee vireille varhaiskasvatuksen valvonta-asiana. Vireille tulon jälkeen viranomaisen ryhtyy valmistelemaan valvontatoimia esimerkiksi selvityspyyntöjen avulla tai tekemällä tarkastuskäynnin kohteeseen. Jos epäkohta on todellinen selvityksen tai tarkastuksen perusteella, annetaan päätös korjaavista toimista sekä määräajasta, johon mennessä epäkohta tulee poistaa. Valvonta voidaan päättää, jos selvityksen tai tarkastuksen perusteella voidaan todeta, että tilanne on vaadittavilta osin kunnossa tai epäkohta on poistettu sovitussa ajassa. Jos pyydettyjä korjauksia ei ole toteutettu, viranomaisen jatkaa valvontaa valvontatoimia tehostamalla. Oheisessa kuvassa 4 havainnollistetaan, miten valvontatoimet etenevät. Valvontaan liittyviä menetelmiä kuvataan tarkemmin luvuissa 3.4.–3.4.4

Kuva 4: Epäkohtaan perustuvan valvonnan eteneminen.

Kun yksityisen palveluntuottajan järjestämästä varhaiskasvatuksesta tehdään epäkohtailmoitus, tulee kunnan valvontaviranomaisen ratkaista, millaisiin valvontatoimenpiteisiin se ryhtyy. Valvontatoimet aloitetaan aina, kun epäillään tai on tullut ilmi, että yksityinen varhaiskasvatuksen palveluntuottaja on menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, kun se on järjestänyt varhaiskasvatuslain mukaista toimintaa.

Kunnan valvontaviranomainen voi aloittaa yksityisen varhaiskasvatuksen toimipaikan tai palveluntuottajan valvonnan kahdella tavalla. Viranomainen voi pyytää palveluntuottajalta kirjallisen selvityksen epäkohdasta tai tehdä tarkastuskäynnin toimipaikkaan.

3.4.1 Selvityspyynnön tekeminen

Kunnan valvontaviranomainen voi selvittää valvonta-asiaa tekemällä kirjallisen selvityspyynnön palveluntuottajalle. Selvityspyynnössä viranomainen pyytää palveluntuottajalta selvitystä epäkohtailmoitukseen johtaneista tapahtumista tai lainvastaisesta toiminnasta. Selvitettävät asiat kirjataan kysymysten muodossa yksityiskohtaisesti selvityspyyntöön. Selvityspyynnössä ilmoitetaan myös, mitkä asiakirjat palveluntuottajan tulee liittää mukaan selvitykseen.

Selvityspyynnön tulee sisältää:

1. Selvityksen kohteena olevan palveluntuottajan ja toimipaikan yhteystiedot
2. Kuvaus ilmoituksesta, jonka perusteella valvonta tehdään
3. Selvityksen pyytäminen valvonnan alaisista seikoista (listaus selvittävistä asioista)
4. Ajanjakso, jolta selvitystä pyydetään
5. Asiakirjat, jotka pyydetään toimittamaan selvityksen liitteenä
6. Selvitykseen vastaamisen määräpäivä
7. Perustelu, mihin lakiin valvonta perustuu
8. Lisätietojen antajan yhteystiedot

3.4.2 Epäkohtaan perustuva tarkastuskäynti

Kunnan valvontaviranomaisella on oikeus tarkastaa yksityisen päiväkodin varhaiskasvatustoiminta ja käytössä olevat toimitilat. Valvontaviranomaisella on oikeus päästä kaikkiin toimipaikan tiloihin. Jos yksityisen perhepäivähoitokodin toimitiloja käytetään pysyväisluonteiseen asumiseen, voidaan ne tarkastaa ainoastaan silloin, jos se on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Kunnan valvontaviranomainen ilmoittaa tarkastuskäynnin ajankohdasta yksityiselle palveluntuottajalle etukäteen. Tarkastuskäynnin ajankohdasta ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa, jos ennalta ilmoittaminen vaarantaa käynnin tarkoituksen toteutumisen.

Tarkastuskäynnistä on hyvä ilmoittaa kirjallisesti. Ilmoituksesta tulisi käydä ilmi **seuraavat tiedot:**

- Tarkastuskäynnin ajankohta ja paikka
- Tarkastustilaisuuteen kutsutut henkilöt
- Tarkastuksen syy

Tarkastuskäynnillä voi olla kunnan valvontaviranomaisen mukana myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Palveluntuottajalla on oikeus olla läsnä tarkastuskäynnillä, esittää mielipiteensä sekä tehdä kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista.

Tarkastuskäynnillä käsitellään ilmoitettua tai havaittua epäkohtaa. Tarkastuksen aikana viranomaisen on kerrottava palveluntuottajalle tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa toiminnalle. Valvontaviranomaiselle on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta esitettävä kaikki hänen pyytämänsä asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tarkastuksen tekemiseksi. Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. Tarkastuskäynnin lopuksi kunnan valvontaviranomainen voi antaa välitöntä ohjausta epäkohdan korjaamiseksi.

Valvontaviranomaisen on laadittava tarkastuskäynnistä viipymättä kirjallinen tarkastuskertomus. Tarkastuskertomuksesta tulee ilmetä tarkastuksen kulku ja valvontaviranomaisen tekemät keskeiset havainnot. Siitä tulee myös ilmetä palveluntuottajan kuuleminen. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi palveluntuottajalle ja muille tarkastuksessa läsnä olleille.

Varhaiskasvatustilain mukaan valvontaviranomaisten tulee tehdä yhteistyötä, kun ne hoitavat varhaiskasvatustilain säädettyjä tehtäviä. Aluehallintovirasto tai Valvira voi perustellusta syytä määrätä kunnan toimielimen tarkastamaan yksityisen palveluntuottajan toimipaikan. Kunnan valvontaviranomainen voi puolestaan pyytää aluehallintovirastoa tekemään kanssaan yhteistyötä tarkastuksen suorittamiseksi.

Tarkastuskertomuksen tulisi sisältää:

- tarkastuksen
 - kohde
 - tekijä
 - ajankohta
 - syy
- tarkastukseen liittyvä taustamateriaali
- tarkastuksen kulku
- tarkastuksen yhteistyö ja tarkastustilaisuudessa läsnä olleet henkilöt
- tarkastuksessa selvitettävät asiat
- varhaiskasvatuksen edustajien kuvaus tilanteesta
- tarkastuksessa sovitut mahdolliset lisäselvitykset
- tarkastustilaisuudessa annettu välitön ohjaus
- yhteenveto ja loppuarviointi
- tarkastuksen tekijän allekirjoitus

3.4.3 Valvonta-asian ratkaiseminen

Kun varhaiskasvatuksen valvonta-asia on selvitetty tarvittavin toimenpitein, valvontaviranomainen ratkaisee valvonta-asian eli tekee siitä päätöksen. Varhaiskasvatuksen valvontaan liittyvät päätökset ovat julkisia.

Annettujen selvitysten ja mahdollisen tarkastuskäynnin perusteella valvontaviranomainen voi ratkaista asian eri tavoin. Päätöksessä voidaan todeta seuraavasti:

1. Asiassa on toimittu varhaiskasvatustilain mukaisesti, eikä valvonnasta aiheudu toimenpiteitä. Asian käsittely päättyy.
2. Valvontaviranomainen **kiinnittää palveluntuottajan huomiota** toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen. Asian käsittely päättyy.
 - Palveluntuottajan toiminnassa on todettu varhaiskasvatustilain noudattamatta jättämistä, joka on korjattavissa palveluntuottajan omilla korjauksilla toimenpiteillä.

- Esimerkiksi ryhmän enimmäiskoon tai henkilöstömitoituksen tilapäinen säädösten vastainen toiminta tai varhaiskasvatuksen toteuttamisen tilapäiset puutteet.
3. Asiassa on menetelty virheellisesti tai jätetty velvollisuus täyttämättä, eikä asia anna aiheutta muihin toimenpiteisiin. Valvontaviranomainen antaa yksityisen palveluntuottajan toiminnasta vastaavalle vastuuhenkilölle tai palveluntuottajalle **huomautuksen** vastaisen toiminnan varalle. Asian käsittely päättyy.
- Palveluntuottajan toiminnassa on todettavissa selkeä ja jatkuva varhaiskasvatuslain laiminlyönti, joka on korjattavissa palveluntuottajan omilla korjaavilla toimenpiteillä.
 - Esimerkiksi lasten varhaiskasvatussuunnitelmia ei ole laadittu varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti.
4. Varhaiskasvatuksen toteuttamisessa on havaittu asiakasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia, tai toiminta on muutoin varhaiskasvatuslain vastaista. Valvontaviranomainen antaa **määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta**. Tarpeelliset korjaavat toimenpiteet on suoritettava määräajassa. Asian käsittely jatkuu, kunnes korjaavat toimenpiteet on suoritettu. Määräystä voidaan tehostaa sakon uhalla. Viranomainen tekee hallintopäätöksen, jossa on muutoksenhakuoikeus.
- Palveluntuottajan toiminta voi vaarantaa lasten turvallisuutta varhaiskasvatuksessa, mutta puutteet ovat korjattavissa palveluntuottajan omilla toimenpiteillä määräajassa.
 - Esimerkiksi puutteita leikkivälineiden kunnossa tai jatkuva lapsen edun vastainen toiminta sekä varhaiskasvatuslain noudattamatta jättäminen.
5. Asiakasturvallisuus on vaarantunut, ja valvontaviranomainen **määrää toiminnan välittömästi keskeytettäväksi tai kieltää välittömästi toimipaikan, sen osan tai laitteen käytön**. Viranomainen tekee hallintopäätöksen, jossa on muutoksenhakuoikeus. Valvonta jatkuu, kunnes korjaavat toimenpiteet on suoritettu. Jos toimipaikassa ei tehdä korjaavia toimenpiteitä, sillä ei ole enää edellytyksiä jatkaa toimintaa, jolloin sen toiminta voidaan lopettaa. Asian käsittely päättyy. Määräystä voidaan tehostaa sakon uhalla.
- Palveluntuottajan toiminta vaarantaa lasten turvallisuutta varhaiskasvatuksessa merkittävästi.
 - Esimerkiksi vaarallinen piha-alue tai käyttökelvottomat leikkivälineet.
6. Palveluntuottaja ei ole täyttänyt varhaiskasvatuslain 9 luvun mukaista ilmoitusvelvollisuuttaan yksityisestä perhepäivähoidosta, jolloin valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta määräajassa. Jos määräaika ei noudateta, varhaiskasvatus toiminta keskeytetään, kunnes puutteet on korjattu. Viranomainen tekee hallintopäätöksen, jossa on muutoksenhakuoikeus. Asian käsittely päättyy, kun asianmukainen ilmoitusvelvollisuus on täytetty. Jos yksityinen palveluntuottaja toimii ilman lupaa

päiväkotitoiminnassa (1.1.2023 alkaen), toiminta keskeytetään välittömästi ja aluehallintovirasto käynnistää varhaiskasvatusrikkomuksen tutkimisprosessin.

Jos valvontapäätöksessä palveluntuottajalle on asetettu tehtäväksi korjaavia toimenpiteitä määräaikaan mennessä, kunnan valvontaviranomaisen on seurattava, että palveluntuottaja toteuttaa toimenpiteet. Jos palveluntuottaja ei määräaikaan mennessä tee korjaavia toimenpiteitä, varhaiskasvatuksen järjestäjä ja kunnan valvontaviranomainen on velvollinen ryhtymään niihin toimenpiteisiin, joita valvontapäätöksessä on annettu.

Valvontapäätöksen tulee sisältää:

1. Selvityksen kohteena olevan palveluntuottajan ja toimipaikan yhteystiedot
2. Käsiteltävän asian kuvaaminen
3. Saadut selvitykset
4. Asian käsittely
5. Viranomaisen ratkaisu ja perustelut
6. Sovelletut oikeusohjeet
7. Muutoksenhaku
8. Lisätietojen antaja
9. Jakelu
 - a. päätös palveluntuottajalle
 - b. päätös tiedoksi aluehallintovirastolle

3.4.4 Muutoksenhaku varhaiskasvatuksen valvonnassa

Kunnan valvontaviranomaisen antamaan huomautukseen tai huomion kiinnittämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta hallinto-oikeudesta.

Tähän päätökseen ei saa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n perusteella hakea muutosta valittamalla.

Kunnan valvontaviranomaisen antamaan määräykseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos se on asiakkaiden turvallisuuden kannalta välttämätöntä, päätös toiminnan keskeyttämisestä tai toimipaikan, sen osan tai laitteen käyttöön kieltämisestä voidaan panna täytäntöön, vaikka palveluntuottaja olisi jättänyt muutoksenhaun hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus voi kieltää täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Määräystä tai toiminnan keskeytystä koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla XXXX hallinto-oikeuteen. Valitusosoite ja ohjeet tulee liittää päätökseen.

4 Varhaiskasvatuksen oikeusturvamenettely

4.1 Muistutusmenettely varhaiskasvatuksessa

Lapsella on oikeus turvalliseen ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Huoltajilla saattaa toisinaan herätä varhaiskasvatusta koskevia kysymyksiä tai tyytymättömyyttä toimintaan. Tällaisissa tilanteissa on hyvä ensisijaisesti selvittää asiaa toimipaikan henkilöstön, päiväkodin johtajan tai perhepäivähoidon ohjaajan kanssa. Näin huoltajien esittämään huoleen on mahdollista saada ratkaisu mahdollisimman nopeasti.

Vanhempia tai muita huoltajia on hyvä neuvoa ensisijaisesti selvittämään epäkohtaa keskustelemalla tyytymättömyyttä aiheuttaneen henkilön tai hänen esihenkilöidensä kanssa. Jos varhaiskasvatuksessa on tapahtunut virheitä tai on epäilyjä varhaiskasvatuksen huonosta laadusta, asia voi korjaantua jo keskustelun jälkeen. Jos huoltaja on edelleen tyytymätön kohteluun tai menettelyyn, hän voi tehdä muistutuksen päiväkodin johtajalle tai perhepäivähoidon ohjaajalle, toimipaikan vastuuhenkilölle, varhaiskasvatuksen palveluntuottajalle tai varhaiskasvatuksen johtavalle viranomaiselle.

Toimipaikan on tiedotettava asiakkailleen muistutusoikeudesta riittävällä tavalla sekä järjestettävä muistutuksen tekeminen asiakkaalle mahdollisimman vaivattomaksi. Muistutus tulee tehdä pääsääntöisesti kirjallisesti, mutta se voidaan tehdä myös suullisesti erityisestä syystä. Muistutus on nopeampi prosessi kuin kantelu tai valvonta. Muistutuksen kautta mahdolliseen epäkohtaan voidaan puuttua heti ja toimintatapoja muuttaa pikaisesti. Muistutuksen tekemiseen ei ole säädetty määräaikaa, mutta se on hyvä tehdä mahdollisimman pian asioiden käsittelyn helpottamiseksi.

On suositeltavaa, että lomake muistutuksen tekemiseen löytyisi kuntien ja yksityisten palveluntuottajien verkkosivuilta tai että se olisi muutoin helposti saatavilla. Muistutuksen voi tehdä myös vapaamuotoisena kirjeenä.

Muistutuksen tekijää voi ohjeistaa kirjoittamaan muistutukseensa mahdollisimman yksityiskohtaisesti asiat, joihin hän on tyytymätön varhaiskasvatuspalveluissa. Muistutukseen voi nimetä myös ne henkilöt, joiden toimintaan on tyytymätön. Tarvittaessa kunnan sosiaaliamies voi auttaa muistutuksen tekemisessä. Kotikunnan nimeämä sosiaaliamies on puolueeton neuvottelija ja sovittelija.

Kun kyse on yksityisestä varhaiskasvatuksesta, muistutus jätetään ensisijaisesti muistutuksen kohteena olevan toimipaikan vastuuhenkilölle. Muistutus tulisi käsitellä siinä toimintayksikössä, johon asiakkaan moite on kohdistunut. Näin toimintayksiköllä on mahdollisuus valvoa paremmin oman toimintansa laatua sekä

lasten ja perheiden kohtelua. Toimintayksiköllä on myös mahdollisuus korjata toimintansa mahdollisia puutteita.

Palveluntuottajan on kirjattava ja käsiteltävä muistutus asianmukaisesti. Sen on annettava vastaus kirjallisena kohtuullisessa ajassa muistutuksen tekemisestä, eli noin neljän viikon sisällä. Muistutukseen annettava vastaus pitää olla perusteltu. Siitä tulee ilmetä, miten muistutusasiaa on selvitetty ja millaisiin jatkotoimiin muistutus on mahdollisesti johtanut.

Yksityisen palveluntuottajan tulee antaa muistutukseen annettu vastaus tiedoksi myös kunnan varhaiskasvatuksen valvontaviranomaiselle. Muistutukseen annettuun vastaukseen ei voi hakea muutosta valittamalla. **Henkilöllä on kuitenkin oikeus tehdä kantelu aluehallintovirastoon, jos hän ei ole tyytyväinen muistutukseen saamaansa vastaukseen.**

Muistutuksen vastauksen tulee sisältää:

- muistutuksen sisältö tiivistettynä
- muistutuksen johdosta pyydetyt selvitykset
 - kuka on antanut selvitykset
 - mitä selvityksistä on ilmennyt
- palveluntuottajan tekemät toimenpiteet, jotta virheellinen toiminta ei enää toistu
- muistutuksen vastaajan tiedot ja allekirjoitus
- tieto, ettei muistutusvastaukseen ole muutoksenhakuoikeutta
- jakelu
 - vastaus muistutuksen tekijälle
 - vastaus palveluntuottajalle ja toimipaikalle
 - vastaus tiedoksi aluehallintovirastolle

4.2 Kantelu varhaiskasvatuksessa

Kuka tahansa voi kannella viranomaisen lainvastaisesta toiminnasta tai velvollisuuksien laiminlyönnistä valvontaviranomaiselle. Hallintokantelun voi tehdä myös viranomaisen järjestämistä vastuulle kuuluvan tehtävän hoitamisesta, vaikka tehtävää hoitaisi yksityinen palveluntuottaja, kuten yksityinen päiväkotitoiminta.

Kantelu tehdään kirjallisesti. Valvontaviranomaisen suostumuksella kantelun voi poikkeustilanteissa tehdä suullisesti. Kantelussa tulee esittää käsitys siitä, millä perusteella menettelyä pidetään virheellisenä. Jos mahdollista, kantelussa tulee ilmoittaa menettelyn tai laiminlyönnin ajankohta. Yli kaksi vuotta vanhoja asioita ei käsitellä ilman erityistä syytä. Nimettömänä saapuneita kanteluita ei yleensä käsitellä.

Kanteluun tarvitaan valtakirja, kun kantelija kantelee toista henkilöä koskevassa asiassa ja kantelu koskee salassa pidettäviä asioita. Valtakirja tarvitaan henkilöltä, jonka asiassa kantelu on tehty.

Valvontaviranomainen arvioi, onko kantelun perusteella syytä epäillä jotain sellaista virheellistä menettelyä tai laiminlyöntiä, jota valvontaviranomaisen tulisi ryhtyä selvittämään.

Aluehallintovirastoon saapunut kantelu voidaan siirtää kunnan toimintayksikköön tai yksityiselle palveluntuottajalle käsiteltäväksi muistutuksena. Kirjallinen vastaus asiaan on annettava kohtuullisessa ajassa. Muistutuksen vastaus tulee toimittaa kantelijalle ja tiedoksi aluehallintovirastoon. Yksityisen palveluntuottajan on lisäksi toimitettava muistutus ja sen vastaus tiedoksi kunnan valvontaviranomaiselle.

Jos kantelu koskee varhaiskasvatusta yleisellä tasolla, eli se ei kohdistu yksittäiseen henkilöön, voidaan kantelu käsitellä varhaiskasvatuksen valvontana. Viranomaisen tarkastelee silloin varhaiskasvatuksen järjestämistä laaja-alaisesti. Kunnallista varhaiskasvatusta valvoo aluehallintovirasto. Yksityistä varhaiskasvatusta valvoo ensisijaisesti kunnan valvontaviranomainen.

5 Ilmoitusvelvollisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatustilain mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai epäkohdan uhasta viipymättä. Henkilöstö tekee ilmoituksen varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle. Ilmoitusvelvollisuus koskee toimipaikan henkilöstömitoitukseen laskettavaa henkilöstöä, eli varhaiskasvatuksen opettajia, sosionomeja, lastenhoitajia, perhepäivähoitajia ja erityisopettajia.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvalla epäkohdalla tarkoitetaan varhaiskasvatustilain vastaista toimintaa. Tällaisia epäkohtia ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen laadun puutteet, lapsen kaltoinkohtelu tai toimintakulttuuriin sisältyvät lapselle vahingolliset toimet. Epäkohdaksi katsotaan asia tai tilanne, jossa varhaiskasvatuksen tavoitteet tai lapsen hyvinvoinnin tai kasvun, kehityksen tai oppimisen edellytykset vaarantuvat varhaiskasvatustilain vastaisesti. Kaltoinkohtelu on fyysistä tai psyykkistä kaltoinkohtelua. Toimintakulttuuriin sisältyviä ongelmia on erilaisia. Toimipaikan toimintakulttuuri voi olla lapsen kehitykselle vahingollista, tai epäkohtiin puuttumista pyritään estämään henkilöstöä vaihtamalla tai epäkohtia piilottamalla. Tällaiset tilanteet muodostavat uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiselle.

Varhaiskasvatushenkilöstön ilmoitusvelvollisuus on osa ennakoivaa valvontaa. Tarkoituksena on turvata lapsen varhaiskasvatuksen toteutuminen varhaiskasvatustilain edellyttämällä tavalla. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä julkista että yksityistä varhaiskasvatustoimintaa.

Kunnan tai yksityisen palveluntuottajan tulee tiedottaa henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on laadittava kirjallisina, ja ne on pidettävä julkisesti nähtävillä. Yksityinen palveluntuottaja voi liittää menettelyohjeet esimerkiksi toimipaikan omaavaltasuunnitelmaan.

Ilmoitus lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai epäkohdan uhasta tehdään kirjallisesti. Kun toimipaikan toiminnasta vastaava henkilö vastaanottaa ilmoituksen, on hänen ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin,

joilla epäkohta tai epäkohdan uhka poistuu. Ilmoituksen tehneelle henkilölle tulee ilmoittaa, mihin toimenpiteisiin hänen ilmoituksensa johdosta on ryhdytty. Lisäksi toimipaikan toiminnasta vastaavan henkilön tulee ilmoittaa edelleen varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle, jotta epäkohta tai epäkohdan uhka olisi tiedossa myös varhaiskasvatuksen johtavalla viranhaltijalla mahdollisia myöhempiä toimenpiteitä varten.

Joskus epäkohtaa tai epäkohdan uhkaa ei pystytä poistamaan toimipaikassa itsenäisesti. Varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan täytyy silloin antaa asiassa tarpeellista ohjausta ja neuvontaa toimipaikalle. Samalla tulee myös selvittää ja arvioida, mihin toimiin on ryhdyttävä, jotta epäkohta tai epäkohdan uhka saada poistettua. Kyseessä voi olla myös varhaiskasvatuksen valvonta-asia.

Jos varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan ohjauksen ja neuvonnan jälkeen epäkohta tai epäkohdan uhka ei poistu varhaiskasvatuksen toimipaikasta, on varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan ilmoitettava asiasta aluehallintovirastoon.

Ilmoitusvelvollisuuden tarkoitus on ensisijaisesti pyrkiä poistamaan lapsen varhaiskasvatuksen epäkohdat siellä missä ne esiintyvät. Tarkoitus on turvautua valvontaviranomaisten toimenpiteisiin vasta sen jälkeen, jos epäkohtaa ei saada poistettua omilla toimenpiteillä.

Ilmoitusvelvollisuuden lisäksi työntekijällä on myös kantelu-oikeus aluehallintovirastoon.

6 Varhaiskasvatuksen valvontaan liittyvä lainsäädäntö ohjaa valvontaviranomaisen toimintaa

Varhaiskasvatuksen valvonta perustuu oikeusjärjestykseen. Oikeusjärjestyksellä tarkoitetaan kaikkia maan rajojen sisällä noudatettavaksi tarkoitettuja säännöksiä ja määräyksiä. Varhaiskasvatuksen valvonnassa noudatetaan hallintolain säädöksiä ja varhaiskasvatustalain. Varhaiskasvatusta säätelee lisäksi useat säädökset, normit ja ohjaavat asiakirjat. Lakia esitellään tässä kappaleessa siltä osin kuin on oleellista varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisen tehtävässä. Ajantasainen lainsäädäntö löytyy sivustolta www.finlex.fi. Finlexin sivuilla on Suomen sähköinen säädöskokoelma sekä ajantasaisten säädösten ja alkuperäisten säädösten kokoelmat. Sivustolla ovat myös hallituksen esitykset.

Lainsäädännön tuntemus mahdollistaa sen, että viranomainen voi hoitaa oikeudelliset velvoitteensa asianmukaisesti ja välttää rikkomasta tahattomasti säädöksiä. Se mahdollistaa myös varautumisen oikeudellisiin riskeihin, joita omasta ja muiden toiminnasta voi aiheutua. Lain tunteminen antaa eväitä viran hyvään hoitamiseen. Koko oikeusjärjestyksen seikkaperäinen tuntemus ei toki ole mahdollista. Viranhaltijan on kuitenkin tunnettava oikeudellinen sääntely vähintään niiltä osin kuin se liittyy virkatehtävän hoitamiseen. (Nykänen 2019.)

6.1 Varhaiskasvatustalaki (540/2018)

Varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisen on tunnettava varhaiskasvatustalaki hyvin kokonaisuudessaan. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvontatehtävässä on tärkeää tutustua erityisesti

- lukuun 9: Yksityisen palveluntuottajan varhaiskasvatus
- lukuun 10: Hallinto ja valvonta
- lukuun 12: Oikeusturvakeinot ja muutoksenhaku.

Luku 9 määrittelee ja säätelee yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan toimintaa ja toiminnan edellytyksiä. Yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jonka yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisön perustama liikeyritys tuottaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla. Palveluntuottajan tulee täyttää toiminnan yleiset edellytykset, jotka luetellaan luvussa 9.

Yksityinen varhaiskasvatus on sekä luvan- että ilmoituksenvaraista toimintaa. Yksityinen päiväkotitoiminta on luvanvaraista. Ilmoitusmenettelyllä palveluntuottaja osoittaa, että sen tuottama perhepäivähoito täyttää sille asetetut vaatimukset. Luvussa 9 säädetään myös kunnan valvontaviranomaisen toimista suhteessa yksityisen palveluntuottajan toimintaan.

Yksityisen palveluntuottajan on nimettävä päiväkodille toiminnasta vastaava johtaja ja perhepäivähoitoon vastuuhenkilö. He vastaavat siitä, että varhaiskasvatuksen järjestämispaiikka ja siellä toteutettava varhaiskasvatus täyttävät niille asetetut vaatimukset. Perhepäivähoidon vastuuhenkilön vaihdoksesta tulee tehdä ilmoitus kuntaan, ja päiväkodin johtajan vaihdos ilmoitetaan aluehallintovirastoon.

Aluehallintovirasto myöntää luvan palveluntuottajalle ja sen toimipaikoille, jos ne täyttävät varhaiskasvatustalassa säädetyt edellytykset.

Luvussa 9 säädetään yksityisen palveluntuottajan velvollisuudesta laatia omavalvontasuunnitelma. Sosiaali- ja terveystalalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) voi antaa määräyksiä omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta.

Luvussa 9 tuodaan niin ikään esiin seikat, jotka voivat johtaa varhaiskasvatusrikkomukseen. Rikkomuksesta voidaan tuomita sakkorangaistus. Varhaiskasvatusrikkomukseen syyllistyy, jos yksityistä varhaiskasvatusta järjestävä tai tuottava:

- laiminlyö luvan hakemisen tai ilmoituksen tekemisen
- järjestää tai tuottaa varhaiskasvatusta, vaikka on saanut lupahakemukseen kielteisen päätöksen tai vaikka lupa on peruutettu
- järjestää tai tuottaa varhaiskasvatusta tai esiopetusta vastoin 58 §:ssä tarkoitettua määräystä tai kieltoa.

Luvussa 10 säädetään kunnalle määrätyistä tehtävistä ja tehtävien siirrosta hallintosäännön nojalla toimielimen alaisille viranomaisille. Kunnat voivat nimetä yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisen tehtävät viranhaltijoille.

Varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisia ovat kunnan tai kuntayhtymän järjestämän ja tuottaman varhaiskasvatuksen osalta aluehallintovirasto ja Valvira. Yksityisen palveluntuottajan järjestämän ja tuottaman varhaiskasvatuksen osalta valvontaviranomaisia ovat aluehallintovirasto, Valvira sekä kunnan valvontaviranomainen.

Valvontaviranomaisten on toteutettava valvontaa ensisijaisesti antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista ohjausta ja neuvontaa sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä toiminnan järjestäjän kanssa. Luvussa säädetään myös sosiaaliasiamiehen tehtävistä.

Luvussa 10 säädetään huoltajien oikeudesta tehdä muistutus tai kantelu, jos he ovat tyytymättömiä varhaiskasvatuksen laatuun tai ovat tulleet kohdelluiksi epäasiallisesti.

Valvontaviranomainen voi tarkastaa varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajan toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimipaikat. Luvussa 10 tuodaan esiin tarkastuksen toimittamisen oikeudet ja velvollisuudet.

Luvussa 10 säädetään hallinnollisen ohjauksen keinoista. Kunnan valvontaviranomainen voi antaa yksityisen palveluntuottajan toiminnasta vastaavalle vastuuhenkilölle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle tai kiinnittää huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen. Valvontaviranomainen voi antaa määräyksen ja tarvittaessa tehostaa sitä uhkasakolla.

Luvussa 12 säädetään oikeusturvakeinoista ja muutoksenhausta. Valvontaviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valvontaviranomaisen antamaan huomautukseen tai huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus varhaiskasvatuksen yksityisen palveluntuottajan lupa- ja ilmoitusmenettelyn liitteistä

Asetuksessa säädetään liitteistä, jotka palveluntuottajan tulee liittää yksityisen päiväkotitoiminnan aloittamista koskevaan lupahakemukseen tai yksityisen perhepäivähoidon aloittamista koskevaan ilmoitukseen. Toiminnan olennaista muuttamista koskevaan muutoslupahakemukseen tai ilmoitukseen on liitettävä ne liitteet, jotka kuvaavat toiminnan muutosta.

6.2 Hallintolaki (434/2003)

Hallintolain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Sillä pyritään myös edistämään hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta. Hallintolaissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Lakia sovelletaan valtion viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa (viranomainen). Hallintolakia sovelletaan valtion liikelaitoksissa, julkisoikeudellisissa yhdistyksissä sekä yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Asiointi ja asian käsittely on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Viranomaisen velvollisuudesta tiedottaa toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Viranomaisen on käsiteltävä vireille tulevat asiat viivytyksettä ja annettava asianosaiselle arvio päätöksen käsittelyn kestosta. Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Selvityspyynnössä on yksilöitävä, mistä erityisistä seikoista selvitystä on esitettävä. Asiakirjan täydentämistä, selvityksen antamista ja selvityksen esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika.

Jos asia vaatii tarkastuskäyntiä, viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa. Tarkastajan on viipymättä laadittava tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Asian ratkaiseva hallintopäätös annetaan kirjallisena. Hallintolain pykälässä 44 luetellaan, mitä päätöksen tulee sisältää. Päätöksen perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun, sekä mainittava sovelletut säännökset. Päätökseen tulee liittää oikaisuvaatimusohjeet tai valitusosoitus. Jos valittaminen on erityisen säännöksen nojalla kielletty tai päätös ei ole valituskelpoinen, päätökseen on sisällytettävä ilmoitus siitä, minkä säännöksen nojalla valittaminen ei ole mahdollista.

6.3 Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)

Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei toisin säädetä. Kanteluasiakirjat ovat salassa pidettäviä ennen asian ratkaisua, jos tiedon antaminen niistä vaikeuttaisi asian selvittämistä tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä asiaan osalliselle. Arkaluontoiset asiakirjat voidaan määritellä salassa pidettäviksi.

Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien

tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä, vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

6.4 Muut säädökset ja ohjaavat asiakirjat

Varhaiskasvatuksen valvontaa ohjaavat velvoitteet perustuvat pääasiassa varhaiskasvatukseen, hallintolakiin ja lakiin viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä tulee ottaa huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeussopimus ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Kun lapsi tarvitsee kehitykseensä ja hyvinvointiinsa tukea ja hän saa sosiaali- ja terveydenhuollon tukitoimia ja palveluja, sovelletaan sosiaalihuoltolakia, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettua lakia, kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia ja terveydenhuoltolakia sekä mitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista muualla laissa säädetään. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Lainsäädäntö on aina ensisijainen silloin kun tulkitaan, onko toiminta säädösten mukaista. Ohjaavat asiakirjat auttavat säädösten tulkintaa silloin, kun tulkinta ei ole yksiselitteistä. Lainsäätäjän perusteet ovat luettavana kunkin säädöksen hallituksen esityksistä.

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018)

Valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta säädetään päiväkodin ja perhepäiväkodin henkilöstömitoituksesta. Asetuksessa säädetään myös varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuudet tuottavista opinnoista ja perhepäivähoitajan kelpoisuudesta varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin.

Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuksesta (40/2018)

Hallituksen esitys on vakiomuotoinen rakenteellinen asiakirja, jossa on lyhyt selostus esityksen pääasiallisesta sisällöstä, yleisperustelut, yksityiskohtaiset perustelut, lakiehdotukset ja, jos kyse on aiemman lain muutoksesta, myös rinnakkaistekstit.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)

Laissa säädetään palveluista, palveluntuottajasta, palvelusetelin myöntämisen edellytyksistä sekä asiakkaan asemasta.

Suomen perustuslaki (731/1999) 6 §

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

GDPR eli EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679) ja tietosuojalaki (1050/2018)

Tietosuojan tarkoituksena on varmistaa, että organisaatiot käsittelevät henkilötietoja lainmukaisesti ja vain silloin, kun niiden käsittelyyn on lainmukainen peruste. Rekisteröidyillä on myös oikeus tarkastaa kunkin organisaation hallussa olevat henkilötietonsa ja tarvittaessa korjata niitä. Tietosuojalaissa säädetään lapsiin sovellettavasta ikärajusta tietoyhteiskunnan palveluita tarjottaessa. Tietosuojalainsäädännön kokonaisuuden muodostavat tietosuoja-asetus, tietosuojalaki ja sektorikohtainen erityislainsäädäntö. Myös julkisuuslaki on edelleen voimassa.

Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003)

Laissa säädetään kunnallisen viranhaltijan velvollisuuksista ja oikeuksista.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)

Lain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Kielilaki (423/2003)

Lain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia.

Saamen kielilaki (1086/2003)

Tämän lain tarkoituksena on osaltaan turvata perustuslaissa säädetty saamelaisien oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Varhaiskasvatuslaki 8 § ja HE 40/2018 vp, s. 89

Kunnan tai kuntayhtymän on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että pohjoismaiden kansalaiset saavat tarvittavan tulkkaus- ja käännösavun.

Euroopan ihmisoikeussopimus 1990

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi.

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

Yleissopimus lapsen oikeuksista kattaa lapsen oikeudet, kuten oikeuden kansalaisuuteen, opetukseen ja terveydenhoitoon sekä oikeuden vaikuttaa kehitystensä mukaisesti omiin asioihinsa. Sopimus velvoittaa suojaamaan lasta seksuaaliselta ja muulta hyväksikäytöltä sekä turvaamaan hänen asemansa oikeudenkäynnissä.

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007

Sopimuksella vahvistetaan kaikkien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kuuluminen myös vammaisille henkilöille, ja heille taataan mahdollisuus nauttia näistä oikeuksista ja vapauksista täysimääräisesti ilman syrjintää.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettu laki (380/1987)

Lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Tupakkalaki (549/2016) 74 §

Tupakoida ei saa:

- rakennuksen, kulkuneuvon tai muun vastaavan paikan sisätiloissa, jotka ovat yleisön tai työntekijöiden käytettävissä taikka elinkeinotoiminnassa tuotettujen tai julkisten palvelujen tarjoamista varten asiakkaiden käytettävissä
- päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa. Tupakoida ei myöskään saa yksityisessä käytössä olevan kulkuneuvon sisällä, kun siellä oleskelee alle 15-vuotias.

Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa.

Tieliikennelaki (729/2018) 94 § lasten turvalaitteet kulkuneuvoissa

Laissa säädetään ajoneuvon turvallisesta ajamisesta, turvavyön käytöstä ja lasten turvalaitteista.

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)

Lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväää kehitystä.

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996)

Laissa säädetään taloudellisista tuista, joilla tuetaan lapsen vanhempia ja muita huoltajia lapsen hoidon järjestämisessä sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa.

Elintarvikelaki 23/2006 ja Laki elintarvikelain muuttamisesta (1397/2019)

Lain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)

Lain tarkoituksena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. Laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisten kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostaustaa selvitetään.

Kuluttajansuojalaki (38/1978)

Laki koskee kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia elinkeinonharjoittajilta kuluttajille. Lakia sovelletaan myös, kun elinkeinonharjoittaja välittää hyödykkeitä kuluttajille.

Arvonlisäverolaki (1501/1993) 38 a ja 38 b

Arvonlisäveroa ei suoriteta varhaiskasvatuspalvelun myynnistä. Veroa ei myöskään suoriteta, kun varhaiskasvatuksen harjoittaja luovuttaa varhaiskasvatuspalvelun saajalle varhaiskasvatuksen yhteydessä siihen tavanomaisesti liittyviä palveluja ja tavaroita.

Pelastuslaki (379/2011) ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)

Lain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Laissa säädetään ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden velvollisuudesta mm. varautua onnettomuuksiin sekä toimintaan onnettomuuksien uhatessa ja sattuesssa. Laissa säädetään lisäksi pelastustoimen viranomaisten tehtävästä ohjata, neuvoa ja valvoa toimijoita säädettyjen velvollisuuksien täyttämässä. Jokaisella henkilöllä on yleinen toiminta- ja huolellisuusvelvollisuus. Pelastuslaissa luetellaan toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksista. Palveluntuottajalla on velvollisuus laatia pelastussuunnitelma. Poistumisturvallisuussuunnitelma laaditaan ympäri vuorokauden auki olevista kohteista. Edellä mainitut suunnitelmat eivät kuitenkaan koske yksityisasuntoja (kotona toimiva perhepäivähoitaja).

Palotarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, jossa tulee riittävästi yksilöidä tarkastuskohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan tekemät keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut. Jos alueen pelastusviranomaisen valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa, pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, korjaamiselle tulee antaa määräaika. Merkittävän vaaran ollessa kyseessä pelastusviranomaisen voi keskeyttää toiminnan välittömästi, ja määräystä on noudatettava heti.

Terveydensuojelulaki (763/1994)

Lain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Terveydensuojeluviranomainen antaa ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee ilmoituksen ja tekee tarvittaessa tarkastuksen. Ilmoituksesta on tarvittaessa annettava tieto huoneiston sijaintipaikan rakennusvalvontaviranomaiselle.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatustalain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhaiskasvatustalain, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatustalain tavoitteista. Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen. Se koostuu valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmista.

7 Lähteet

- Alila K. 2013. *Varhaiskasvatuksen laadun ohjaus ja ohjauksen laatu. Laatusuhteet varhaiskasvatuksen valtionhallinnon ohjausasiakirjoissa 1972–2012.*
- Hansson A.-I. 2002. *Selvitys sosiaali- ja terveystieteiden ohjauksesta ja valvonnasta.* Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2002:8. Helsinki.
- Hietava S. 2010. *Neuvonta – mitä neuvonta voisi olla?* Tampereen yliopisto, Pro Gradu.
- Jalonen H. 2008. *Informaatio-ohjaus tietojohdantamisen näkökulmasta.* Informaatio-tutkimus 27 (2008): 2.
- Keski-Rauska, M-L & Mäntyjärvi, M. (tulossa). *Varhaiskasvatuksen valvonta osana julkista johtamista - Yksityisen varhaiskasvatuksen valvojien näkökulmia valvontaan ja tehtävän vaatimiin kompetensseihin kunnissa. Hallinnon tutkimus.*
- Nykänen P. 2019. *Johdatus oikeusjärjestykseen.* Tampereen yliopisto, johtamisen ja talouden tiedekunta.
- Stenvall J. ja Syväjärvi A. 2006. *Onks tietoo? Valtion informaatio-ohjaus kuntien hyvinvointitehtävissä.* Valtionvarainministeriö, tutkimukset ja selvitykset 3/2006.
- Onnismaa J. 2007. *Ohjaus ja neuvontatyö.* Tampere: Tammer-Paino.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen luvanvaraisuus - Opas palveluntuottajille ja kunnan valvontaviranomaiselle, saatavissa verkossa: avi.fi ja suomi.fi sivuilla

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Vaasa

2023